בד א מיי' פ"י מהלכות ברכות הלכה יו סמג

עשין כז (וברב אלפס עוד

. ברכות פ"ד דכ"ד.ו:

בה ב מיי וסמג שם טוש"ע או"ח סימן

תכו סעיף ב [וברב אלפס

שסן: בו ג מיי שם הלכה טו

טוש"ע שם סעיף א [וברב אלפס שם]:

עדות הלכה ה סמג

סנהדריו הלכה ח סמג

ןמיי׳ פי״ב מהל׳ סנהדרין

. הלי יג ש"ע י"ד סי' רמב

סעי' יג בהגה]: במ ז ח מיי שם פ"ט

הלכה בי

רבינו חננאל

מלשון נפה. והיא עגולה

הטוב והמטיב ודחינן אטו

כשיחסר מברך עלה ברוך דיין האמת אלא כיון דאורחה היא לית בה ברכה. א"ר יוחנן כל

מקבל פני שכינה. שנאמר

. החודש הזה לכם וכתיב זה

אלי ואנוהו וכי מברכין אין

מברכין אלא מעומד. מרימר ומר זוטרא הוו

מכתפי להו ומברכי ברכת החודש. בא"י אמ"ה אשר

רמאמרו ברא שחקים

יזמן נתן להם שלא ישנו

. חפקידת

את תפקידם ששים ישמחים לעשות רצון קונם פועלי אמת

שפעולתם אמת ללבנה

תפארת לעמוסי בטן שהן

י יייו עתידים להתחדש כמותה

ולפאר ליוצרם על כבוד מלכותו. בא"י מחדש

חדשים: במי אתה מוצא

שבידו חבילות של משנה

שור כדכתיב בכור שורו

הדר לו וכיון ששמו יוסף

ובידו הברייתות היה אומר אני בכחי מרבה תבואות

כדגרסי׳ הכל צריכין למרי חיטיא גמרא: אחד אומר

בב׳ שעות ואחד אומר בג׳

עדותן בטלה. שבחמש

חמה במזרח ובז' חמה במערב. ואין אדם טועה בזה. אמר רב שימי בר

אשי לא שוו אלא שעוח

אבל אחד אומר קודם הנץ החמה ואחד אומר d)

אחר הנץ החמה עדותן בטלה ולא אמרי׳ בגלויא הוה קאי וזהרורי בעלמא

הוא דחזא: היו מכוימיז

דבריהם מכוונים פותחין

רבי יום מכווגים כווגוין בזכות. אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו

זכות או א' מן התלמידים אמר יש לי ללמד עליו

חובה משתקין אותו. אמו

אחד מן התלמידים יש לי

. ללמד עליו זכות מעליז

ומושיבין אותו עמהן ולא היה יורד משם כל היום

. במילואה. ואמרי׳ וליברי

עשין קט: עשין קט: בח ה מיי' פ"י מהלכות

ותרווייהו כר' יוחנן. במלחיה דר' יוחנן פליגי ועד שנחמלא סבירא להו מיהו רב יהודה סבר מלוי פגימתה דקאמר ר' יוחנן למהוי כי יתרא דהואי כמו יתר של קשת שתהא כל פגימת הקשת מליאה עד היתר דהיינו חלי העיגול והאי לסוף שבעה הוא ונהרדעי סברי מלוי פגימה דקאמר ר' יוחנן עד דתהוי כי נפיא עגולה במילואתה: **וליברך הטוב והמטיב.** אדרב יהודה פריך נהי נמי דמשבעה ואילך ליכא למימר מחדש חדשים ליבריך מיהא הטוב והמטיב שכל שעה הוא מטיב לנו במילואתה תמיד שמוספת להאיר לעולם: **אטו כי חסר**. מי חשבינן

פועלי אמת. פי׳ הקונט׳ שחין משנין את סדרן ואית דגרם פועל אמת ואהקב"ה קאי שבאמת ובדין מיעטה ולהכי האמר בתר הכי וללבנה אמר שתתחדש: ורב תבואות. משום דיוסף איקרי בכור שור כדכתיב (דברים

לג) בכור שורו הדר לו ובעל שמועות הוא בעל חטין כדאמר (הוריות ד׳ יד.) הכל לריכין למרי חיטיא ואמרינו בשילהי הוריות (שם) דרב יוסף סיני: העוםקים ברזו של עולם. היינו דיני נפשות (ג)

אבל לא דיני ממונות והא דאמר (עירובין ד' סד.) שתה רביעית יין אל יורה היינו הוראה דאיסור והיתר: קש דינא. פירוש ואין יכול לעמוד עליו:

הדרן עלך היו בודקין

ותרוייהו כר' יוחגן סבירא להו הא למיהוי כי יתרא הא למיהוי כי ¢נפיא אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא וליבריך הטוב והמטיב אמר ליה אמו כי חסר מי מברכינן דיין האמת דלבריך המוב והממיב וליברכינהו לתרוייהו כיון דהיינו אורחיה לא מברכינן וא"ר אחא בר חנינא א"ר אסי א"ר יוחנן "כל המברך על החדש בזמנו כאילו מקבל פני שכינה כתיב הכא יהחדש הזה וכתיב התם יזה אלי ואגוהו תנא דבי רבי ישמעאל אלמלא יולא) זכו ישראל אלא להקביל אילמלא יולא) זכו ישראל אלא פני אביהן שבשמים כל חדש וחדש דיים אמר אביי בהלכד נימרינהו מעומד מרימר ומר זומרא מכתפי (אהדדי) ומברכי א"ל רב אחא לרב אשי במערבא מברכי ברוך מחדש חדשים אמר ליה האי נשי דידן נמי מברכי אלא כדרב יהודה דאמר רב יהודה יברוך [וכו'] אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם חוק וזמן נתן להם שלא ישנו

את תפקידם ששים ושמחים לעשות רצון קונם פועלי אמת שפעולתן אמת וללבנה אמר שתתחדש עמרת תפארת לעמוםי במן שהן עתידין להתחדש כמותה ולפאר ליוצרם על שם כבוד מלכותו ברוך אתה ה' מחדש חדשים כי בתחבולות תעשה לך מלחמה א"ר אחא בר חנינא א"ר אמי א"ר יוחנן. במי אתה מוצא מלחמתה של תורה במי שיש בידו חבילות של משנה קרי רב יוסף אנפשיה ⁴ורב תבואות בכח שור: אחד אומר בשתי שעות כו': יֹא וֹיר שימי בר אשי לא שנו אלא שעות אבל אחד אומר קודם הנץ החמה ואחד אומר הנץ החמה עדותן במילה פשימא יאלא אחד אומר קודם הנץ ואחד אומר @ בתוך הנץ הא נמי פשימא מהו דתימא הא בגילויא קאי וזהרורי בעלמא הוא דחזא קמ"ל: ואחר כך מכניסין כו': אותו היום ותו לא והתניא האם יש ממש בדבריו לא היה יורד משם לעולם ואם אין ממש בדבריו אין ייהאם יש ממש בדבריו אין היה יורד כל היום כולו כדי שלא תהא עלייתו ירידה לו אמר אביי תרגומה אאם אין ממש בדבריו: מצאו לו זכות כו': יין מאי מעמא לא אמר רבי אחא בר חנינא אמר קרא יולרוזנים אי שכר העוסקין ברזו של עולם יאל ישתכרו: י(מצאו לו זכות כו'): לא ראו מאי א"ר אחא פוטרין אותו וכן א"ר יוחנן פוטרין אותו א"ל רב פפא לאביי וליפטריה מעיקרא א"ל הכי א"ר יוחנן כדי שלא יצאו מב"ד מעורבבין איכא דאמרי א"ל רב פפא לאביי ולמה לי יוםיפו ליפטריה מבי דינא קמא אמר ליה ר' יוםי קאי כוותך דתניא ר' יוםי אומר כשם שאין מוסיפין על ב"ד של שבעים ואחד כך אין מוסיפין על ב"ד של עשרים ושלשה ת"ר אומר בדיני ממונות נזדקן הדין ואין אומר בדיני נפשות נזדקן הדין מאי נזדקן הדין אילימא קש דינא איפכא מיבעיא ליה אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא איפוך רב אשי אמר לעולם לא תיפוך ומאי נזדקן הדין ״חכם דינא מיתיבי ״ הגדול שבדיינין אומר נזדקן הדין אי אמרת בשלמא חכם דינא היינו דאמר גדול אלא אי אמרת קש דינא לא סגיא דלא אמר גדול כסופי הוא דקא מיכסיף נפשיה אין ©אינו דומה מתבייש מעצמו למתבייש מאחרים איכא דאמרי אי אמרת בשלמא קש דינא היינו דאינו דומה מתבייש מעצמו למתבייש מאחרים אלא אי אמרת חכם דינא גדול אשבוחי משבח נפשיה והכתיב יהללך זר ולא פיך שאני מילתא דבי דינא דאגדול רמיא כדתנן יגמרו את הדבר היו מכניסין אותן גדול שבדיינין אומר איש

הדרן עלך היו בודקין

הוא לו שיהא הוא מבייש עלמו ואל יאמר אחד מחביריו קש דינא ויחבייש מאחרים: אגדול רמיא. ואפי׳ דברים של שבח הוא אומרן: הדרן עלך היו בודקין

העמדנו על בורייו ואין אחד ממנו פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב: לריך להפך ולדקדק בו וחין אומרים כן בדיני נפשות שאף משגמרוהו אם ידקדק האחד וימלא לו זכוח מחזירין הדין: אינו דומה כו'. טוב

לה רעה לגבן לברוכי דיין האמת דנחשוב את מליאתה טיבותא לברוכי הטוב והמטיב: וניבריך לתרוייהו. דיין האמת בחסרונה וטוב המטיבי במילואתה: דהיינו אורחיה. בכל חודש בריאת עולם כמנהגו היא ואין כאן דין פורענות בחסרונה ולא הטבחה לנו חסד במילואתה: דיין. אילו לא זכו למצוה אחרת אלא לזו שמקבלין פני שכינה פעם אחת בחדש כדחמרן בג"ש: חמר חביי.

הואיל ומקבל פני שכינה הוא מעומד בעי לברוכי מפני כבוד שכינה שהוא מקבל: תפקידם. מלוה שלויתם להתנהג בהילוך תקופותיהם: ששים ושמחים. כדכתיב (מהלים יט) ישיש כגבור: פועלי חמת. הן שחינם משנים את סדרם: וללבנה אמר. הקב"ה שתתחדש בכל חדש: עטרת מפחרת. היא זו לעמוסי בטן סימן הוא להם שאף הם שמונים ס להם עתידים להתחדש (כ) בגלותן כמותה ולפאר יולרם: **מלחמתה של** מורה. הוריותיה ולעמוד על בוריה ועל עיקרה לא כאדם המפולפל ומחודד ובעל סברא ולא למד משניות וברייתות הרבה כי מהיכן יתגלה הסוד אלא בבעל משניות הרבה שאם ילטרך לו טעם בכאן ילמדנו מתוך משנה אחרת או אם יקשה לו דבר על דבר יבין מתוך משניות הרבה שבידו הא מני פלוני היא ששמענוהו במקום אחר אומר כך: לא שנו אלא שעות. דמר סבר טעי אינש הכי ומר סבר לא טעי כולי האי: אבל. הנץ החמה סימן מובהק הוא ואין לטעות בהנץ החמה בתוך שהיא זורחת: ירידה לו. שאם יורידוהו היום לעין כל בושה היא לו: לא ראו. האחד מאלו את טעמן של אלו והרי הן במחלוקתן מהו: וניפטריה מעיקרא. משהוסיפו עד שבעים ואחד ונחלקו למה אנו מאחרים הדבר לדון אלו כנגד אלו מי אית לן לאהדורי בתר חובה: כדי שלא יצאו מבים דין מעורבבים. גנאי לב"ד שילאו במחלוקת וחין יודעין לגמור חת הדין: וליפטריה מבי דינח קמח.

למה מוסיפין משנחלקו הראשונים

ידונו אלו כנגד אלו אם ראה א׳ מאלו את דברי אלו הרי טוב ואם

לאו יפטרוהו: קש דינא. זקן דין

זה ועמוק וקשה ולריך להמתין בו:

איפכא מיבעי ליה. בדיני נפשות

לריך לעיין יותר: חכם דינא. יפה

ול"ל תרוטה פי׳ עגולה (ל" נו) [כ"ל עודטים פי" עגונים כך גיר' התוס' בבכורות מד. ד"ה עיניו], **ב**) [עי' מגילה כא. אילמלא], ג) רש"ל מ"ז, ופסחים כ) [תוספי פ"ט], ו) [ל"ל שיראה], ז) [כלומר נשאו שיראה], ז) [כלומר נשאו ונתנו בו עד שנתברר לחור ט) [מענית טו:], י) לעיל כט., ל) [ז"ל והטוב והמטיב], ל) ז"ל לה,

תורה אור השלם 1. הַחֹרֵשׁ הַזֵּה לְכֵם רֹאשׁ חדשים ראשון הוא לכם ָּלְחָרְשֵׁי הַשָּׁנָה:

יקאָרָשִי הַשְּנָה: 2. עָזִי וְזִמְרָת יָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זָה אַלִּי וְאָנָהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וְאָרַמְמֶנְהוּ: אֱלֹהֵי אָבִי וְאָרַמְמֶנְהוּ: שמות טו ב

3. בִּי בְתַחְבֻּלוֹת תַּעֲשֶׂה לְךְ מִלְחָמָה וּתְשׁוּעָה בְּרָב יוֹעֵץ: משלי כד ו בְּרֹב יוֹעֵץ: משלי כד ו 4. באין אלפים אבוס בר ירב תבואות בכח שור: ירב תבואות בכח שור: משלי יד ו

5. אל למלכים למואל ולרוונים אי שכר:

משלי לא ד משלי לא ד 6. יְהַלֶּלְךְּ זֶר וְלֹא פִּיךְּ נָבְרִי וְאַל שְׁפָּתֶיךְּ:

הגהות הב"ח

(מ) גמ' ואחד אומר בהנץ כל"ל ותיבת בתוך נמחק כניים ועיכת כמון נמחק. (3) רש"י ד"ה עטרת וכו" להתחדש בגדולתן כמותה ולפאר: (ג) תום' ד"ה העוסקים וכו' היינו דיני נפשות. נ"ב ע"פ וישלח רזון לפסות. בנפשם שפירש מות המתחווים במדבר וכל לשון רזון הוא חסרון ואבוד:

מוסף רש"י

אשר במאמרו ברא שחקים. שנאמר (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו (מחז״ו סי׳ רב). שלא ישנו את תפקידם. שמש להאיר ביום ויכח בלילה כמה שנאמר (בראשים א) את המאור הגדול וגו' (שם). פועלי אמת. הס שלח ישנו, ומני קפנה קחי, מתת, ומקב"ה קחי, שפעולתו מתת (שם). תפארת. היא זו ועטרת לעמוסי בטן, דסימן טוב הוא להם לעתיד לבא דכתיב יאת מים נעמיז נכת זכנה ל (ישעיה כד). וחפרה הלבנה וצושה החמה כי מלך ה' לכחות כהר ליון וכירושלים ונגד זקניו כבוד (שם). שהן עתידין להתחדש עתידין כמותה. כ כמותה. כמו שהלבנה עתידה, והיה אור הלבנה כאור החמה (ישעיה ל) וכתיב (שופטים ה) ולהביו כללת השמש בגבורתו (מחד"ו שם). לא שנו אלא השעות, אבל הוליאו בפיי שם הנץ החמה אין כאן טעות אלא כזל (פסחים יב:). שעות מכנו כוכ (פטורם בב). בתוך הנץ. כשמתחיל הכן (שם). היו מכניסין אותן.

היה יודר משר בעולם. אפילו אם הוא עצמו הנידון אמר יש לי ללמד זכות לעצמי שומעין לו ובלבד שיהא ממש בדבריו: מתניתין מצאו זכות פטרוהו ואם לאו מעבירין דינו למחר ומזדווגין זוגות וממעטין במאכל כו' ולמה אין שותין יין כל היום שנאמר ולרוזנים אי שכר העולם אל ישתכרו. אם טעו סופרי הדיינין מזכירין אותן אם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו עומדין על המנין י"א מחייבין ודאי. י"ב מחייבין ו"א מזכין ואפילו כ"ב מזכין ואחד אומה איני יודע יוסיפו הדיינין כמה מוסיפין שעין הורגין ע"פ א' כדקיימא לן לא כתטייתך לטובה הטייתך לרעה. מוסיפין שנים שנים עד ע"א. ל"ו מופין ול"ה מחייבין ול"ה מחייבין ול"ה מוסין. דנין אלו כנגד אלו עד שיראה א' מן המחייבין דברי המזכין. לא ראו מאי. א"ר חייא פוטרין שאין הורגין ע"פ א' כדקיימא לן לא כתטייתך לטובה שאין הטייתך לרעה. מוסיפין מוסיפין שומני מה אין פוטרין אותו מעיקרא אלא מוסיפין כדי שלא יצאו מב"ד מעורבבין כלומר שלא יאמרו מודין אולי יודמן להיות הרוב מזכין ואם לא נודמן פוטרין אותו. תניא א"ר יוסי כשם שאין מוסיפין על ב"ד של עשרים ושלשה ומבי דינא קמא פוטרין אותו: ת"ר אומרים בדיני ממונות נודקן הדין ואין אומרים בד"נ נודען המוסיפין על ב"ד של עשרים ושלשה ומבי דינא קמא פוטרין אותו: ת"ר אומרים בך בדוני משותות ודקן הדין בדיני נושות הרוי מוסיפין על ב"ד של עשרים וותנו בו עד שנתברר כאור כדכתים כמה ימים עד שנעשה זקן דיי כיון ג) שלא נתברר לוגד ולת בתתכרה בר"ג עד שנעשה זקן דיי כיון ג) שלא נתברר לוגד ולת בתתכרה בר"ג עד שנעשה זקן דיי כיון ג) שלא נתברר לוגד ולת בתתכרה בר"ג עד שנעשה זקן דיי כיון ג) שלא נתברר לוגד מודים לומר של מוד שנים של שניים בר"ג עד שנעשה זקן דיי כיון ג) שלא נתברר לוצד מודים בר"ג עד שנעשה מול מוד מודים לובר ב"ד מודים מודים בר"ג עד שנעשה זקן דיי כיון ג) שלא נתברר לוצד מוד מודים של מודים בר"ג עד שנתבר ביו מים בר"ג ודקן לומרים בר"ג עד שנתבר מור מודים מודים מורגים בריים ולבר ביו מיים מורנים בר"ג עד שנתבר של מודים בריים ולבר ביו מיים ביים ולבר ביו מיים בריים ולבר ביו מיים ביות של היים מודים ביום מיים ביום מודים ביום מודים ביום מודים ביום ביום מודים ביום מודים ביום מיים ביום מודים ביום מיום ביום מודים ביום מודים ביום מודים ביום מודים ביום מודים ביום בישישים חכמה. ואסיק׳ מאי נודקן הדין חכם דינא. הגדול שבדיינים אומר נודקן הדין. אע"ג דמשבח נפשיה כל מילי עליה רמי: הדרן עלך היו בורקין